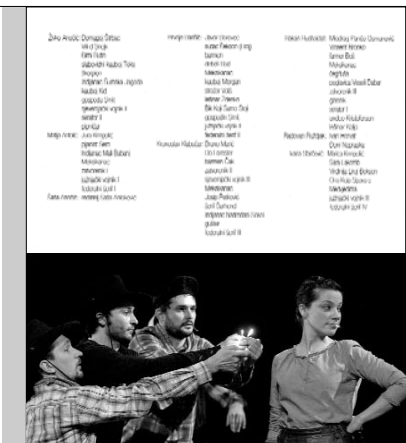
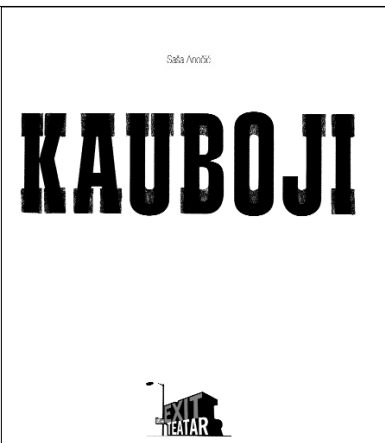

DIVNI GUBITNICI S OVE STRANE RIO GRANDEA

PREMIJERE
RAZGOVORI
PROTUKRITIKA
MEĐUNARODNA
SCENA
FESTIVALI
TEMAT
PRODUKCIJA
ISTRAŽIVANJE
TEORIJA
SJEĆANJA
NOVE
KNJIGE
DRAME

Kauboji
Autor i redatelj: Saša Anočić
Teatar Exit, Zagreb
Premijera: 6. ožujka 2008.

Nova predstava Saše Anočića u Teatru Exit svojevrsna je rekapitulacija njegova dosadašnjeg rada, započetog početkom desetljeća u osječkom HNK-u. *Alaska Jack* bila je prva zapažena režija školovanoga glumca, koji se od perspektivnog mladog prvaka idealnog za uloge bunтовnih protagonista u demodiranim HNK-ovskim dosadama prometnuo u jednog od tri najzanimljivija hrvatska redatelja danas, uz bok Reneu Medvešku i Bobi Jelčiću. Nakon dobro primljenog *Alaska Jacka*, Anočić režira sve kvalitetnije: u Teatru Exit postavlja Harrowerove *Noževe u kokoškama*, a potom jednu od najboljih zagrebačkih predstava u posljednjih desetak godina, *To samo Bog zna*, po vlastitom tekstualnom predlošku nastalom u suradnji s glumcima. Stalno zaposlen u *Trešnjji*, postavlja tamo *Alisu*, *Pinochijia* i *Frankensteina*, zanimljive naslove iz dječje literature s izvrsnom glumačkom postavom. U Rijeci vrlo uspješno režira *Komšiluk naglavačke* Nine Mitrović, a autor je i višestruko nagrađivane predstave peščeničkog *Knapa*, sjajnog *Smisla života gospodina Lojtrice*.

Anočić u kazalištu zanimaju sudbine malih ljudi, gubitnika u svakodnevnim životnim bitkama, on u svojoj induktivnoj metodi istraživanja pojedinačnih slučajeva nema vremena za grandiozne političke poruke. Iako je on

sam po vlastitom priznanju potpuno apolitičan, njegovo kazalište izniman je dokument vremena u kojem nastaje, upravo zbog bespoštedno precizne dijagnoze stanja onih koji su propustili baviti se politikom pa se ona stoga vrlo aktivno bavi njima. Žena iz *Noževa u kokoškama* razapeta između tradicije i želje za novim, bolno iskarikirani umirovljenik u *To samo bog zna*, nepodnošljivo groteskni gastarbajter u *Komšiluku naglavačke* i suvremeni patnik Lojtrica – sve su to likovi s dna društvene ljestvice kojima Anočić gradi gorka, ali topla scenska utopišta.

Oko Saše Anočića se tijekom godina skupila nekolicina istomišljenika, redom talentiranih, ali nedovoljno eksponiranih osoba, sa zajedničkim otklonom od ubičajene pozicije mladoga glumca koji razapet između snimanja nove Avine sapunice i sinkronizacije crtića, u kazalište dođe kad i ako stigne. Rakan Rushaidat, Bojan Navojec, Hrvoje Barišić, Darija Lorenci, Radovan Ruždjak i Živko Anočić izvrsni su glumci mlade i srednje generacije koji s Anočićem zaslužuju uvjete kakve Árpád Schilling ima sa svojim *Krétaköröm*, ali su umjesto toga primorani životariti odbijajući unosnije projekte kako bi zajedno mogli raditi na svojim kazališnim vizijama.

Matko Raguž u privatnom Teatru Exit odlučio je riski-

rati i pružiti Anočićevoj ekipi nevjerovatnih šest mjeseci vremena za probe *Kauboja*, planirajući predstavu od čak osam glumaca, što je vjerojatno najbrojnija i financijski najzahtjevnija produkcija tog sjajnog kazališta koji u nekoliko posljednjih godina, valja i to priznati, nije imao veliku hit predstavu. Anočić je imao slobodne ruke, kako u odabiru teme, tako i u odabiru suradnika, pa su se nenadmašnom trojcu iz *Lojtrice*, Rakanu Rushaidatu, Radovanu Ruždjaku i Živku Anočiću, pridružili Hrvoje Barišić i Krunoslav Klubačar te perspektivna mlada pjevačica Ivana Starčević i multiinstrumenatist Matija Antolić, dvojac koji je ozbiljno osnažio glazbeni dio predstave.

Kauboji su strukturirani u dva dijela koji funkcioniraju kao zasebne cjeline. Prvi dio predstava je o nastanku predstave, s nekolicinom autsajdera koji javljanjem na audiciju bježe od vlastitih životnih poraza i u dinamici skupine traže izlaz od bolnih usamljeničkih priča. Drugi dio čini sama pripremana predstava, shvaćena kao pobjeda svih sudionika, vjerojatno jedina koju su ikad uspjeli izbiti. Prvi dio, sazdan od umerbešno smiješnih situacija neškoloranih glumaca koji se privikavaju na grupni rad, podsjeća na sjajan dokumentarac Christophera Guesta *Waiting for Guffman*, a plijeni svojom nepretencioznošću i ka-

rakterno zaokruženim glumačkim ostvarenjima. Drugi dio punokrvi je mjuzikl zaognut ikonografijom vesterna i stripova *Zlatne serije iz Gornjeg Milanova*, gdje do izražaja osim primarnoga glumačkog dolaze i ostali talenti anočićevaca, virtuozni step, sjajne pjevačke dionice i izvrsna uživo odsvirana glazba. Mjuzikl koji se odigrava poslije stanke funkcionira kao mladi brat Mujičić-Senker-Skra-beova *O'kaja iz Komedije*, iako ekipa *Kauboja* tu "americana" poetiku shvaća mnogo iskrenije i s više ljubavi. *Kauboji* su za *O'kaj* ono što je Gram Parsons za Kennya Rogersa ili mistika pustinje Mojave za šminku Grand Ole Opryja u Nashvilleu.

Kao i gotovo sve Anočićeve predstave, ni *Kauboji* nisu *pieces bien faites*, njihova je struktura pomalo razbarušena i u dijelovima neizbrušena, a ne treba ni naglašavati da traju dulje od tri sata. Dramaturski problemi, koje domaća kritika uporno predstavlja kao glavni problem Anočićevih predstava, u velikoj su mjeri postali njegov zaštitni znak i posljedica njegova načina rada. On, naime, kao redatelj umnogome ovisi o količini uzajamnog povjerenja u svojevrsnom bračnom odnosu s glumcima, koji meandriraju između ljubavi i nepodnošenja. Takav odnos jednostavno ne trpi dodatne ljude u procesu rada, što rezultira oslanja-

njem na vlastiti sud o propuštanju dobivenog materijala u završnu verziju predstave, često previše blagonaklon prema pojedinim ponavljanjima i scenama bez kojih bi dramska faktura komada bila poletnija i kompaktnija. Problem *Kauboja* je i ponešto preizravan i patetičan ton u prvom dijelu, zbog čega suptilna priča o međuljudskim odnosima mjestimice zna zazvučati moralizatorski i didaktično.

U višemjesečnom laboratorijskom načinu rada Anočić s glumcima uvijek dolazi do fascinantnih rezultata pa su iznimne glumačke role glavna prednost i ove predstave. Iako je cijela postava svoj posao obavila vrlo kvalitetno, iz cjeline se izdvajaju Rakan Rushaidat, Živko Anočić i Hrvoje Barišić. Najvjerniji Anočićev suradnik, Rakan Rushaidat, pokazuje kako u svakom novom zajedničkom projektu može dati svježe i originalnu kreaciju, usprkos činjenici da gotovo uvijek nosi teret najveće i najzahtjevnije role. Anočić i Rushaidat imaju odnos sličan onome Božidara Violiča s Kvirgićem i Bobanom pa gotovo da i nema uspješnije Anočićeve režije bez Rushaidata kao protagonista, a i Rushaidat je najbolje uloge dao upravo u njihovim zajedničkim predstavama. Potpuno povjerenje između njih dvojice uvijek rezultira maštovitim i prostudiranim ostvarenjima pa ni Rushaidatov Miodrag Pančo Osmanović nije iznimka. Hommage starim jugoslavenskim filmovima i njihov uobičajeni "guzični" humor daju okvir liku koji se ne libi iz bezazlene parodije prijeći u emocijama ispunjenu kreaciju egzistencijalnog očaja, u sceni kada Miodrag traži da ga puste s probe jer mu je kamatar prebio ženu. U drugom dijelu između nekoliko izvanredno iznijansiranih likova izdvaja se Rushaidatovo ostvarenje zmije čegrtuše, koje su mogli osmisлити samo ljudi duboko razgaljeni radanjem predstave. Živko Anočić, mlađi redateljev brat, polako, ali sigurno postaje uzdanica njegovih predstava te nakon sjajnih uloga u *Lojtrici* gradi još jednu zbirku smiješnih kataktera, među kojima se izdvaja uspješna studija sramežljivog i napornog mladca Domagoja Štrpca. U drugom dijelu pokazao je i zadivljujući pjevački tenor, s kojim bi bez problema mogao pjevati naslovne uloge u mjuziklima u Komediji, kad bi ga to imalo zanimalo. Hrvoje Barišić, najstariji redateljev suradnik još iz vremena *Alaske Jacka*, fascinantno gradi lik nepodnošljivog ulizice Javora Borovca, tako urnebesno i uvjerljivo, da zaslužuje humorističnu seriju na televiziji. Izvrstan je i u ocrtaivanju apsolutnog zla utjelovljenog u sucu Đeksonu, glavnom negativcu u drugom dijelu predstave.

Radovan Ruždjak imao je nezahvalnu ulogu dvostrukog protagonista, stereotipnog Ivana Horvata u prvom

dijelu te klišeiziranog junaka Donija Neprasku u drugom, a oba je lika napravio živo i uvjerljivo, trudeći se maksimalno odmaknuti od općih mjesta koje takve role neizostavno nose sa sobom. Ruždjak je uz Sašu Anočića zaslužan i za koreografiju stapa, što u predstavi demonstira virtuozno izvedenom plesnom točkom. Krunoslav Klabučar postavio je lik Brune Marića suptilno se poigravajući općim mjestima neprihvatanja različitosti, u ovom slučaju homoseksualnosti, da bi u drugom dijelu nesebično podmetnuo leđa protagonistima utjelovljujući nekoliko zanimljivih epizoda. Ivana Starčević je nakon riječkog *Malog glasa* i drugi put dokazala da je prvoklasna pjevačica čijem baršunastom glasu američana štih *Kauboja* stoji kao saliven. No, za razliku od pomalo statične i zakočene naslovne uloge u *Malom glasu*, ona ovoga puta glumački apsolutno stoji uz bok svojim muškim partnerima kreacijom smušene Marice Krmpotić. Matija Antolić pridružen je predstavi prvenstveno da bi znački odsvirao dionice na nekoliko instrumenata i taj je posao obavio besprijekorno, istodobno uvjerljivo i opuštano. I svi ostali glumci solidno barataju glazbenim instrumentima, a za originalnu glazbu koja se izvodi uživo zaslužni su Rakan Rushaidat i Matija Antolić.

Ž. Anočić, H. Barišić, R. Ruždjak, K. Klabučar, R. Rushaidat

Saša Anočić u predstavi je redatelj Saša Anloković koji ima previše posla brinući se oko ostalih likova te o svome i ne razmišlja. Ipak, neizlječiva bolest od koje boluje Anloković razlikuje ga, na sreću, od Anočića i stvara autonoman fiktionalni karakter. Anloković uspijeva u želji da stvori kazališnu predstavu koja ga se stvarno tiče i na kraju umre pa su *Kauboji* tako posveta Anlokoviću, ali na neki način i svim predstavama Anlokovića/Anočića koje su *Kaubojsima* pret hodile. Smrću redatelja Anlokovića simbolično se zatvara

jedan krug predstava koje su obilježile zagrebačko i hrvatsko kazalište u posljednjih desetak godina. Što dalje? Da ima pravde i zdravog razuma u kreiranju hrvatske kulturne politike, netko bi morao omogućiti ovim ljudima da bez obzira na zahtjevnost priprema i dalje rade svježije i hrabre predstave koje se tiču. Budući da takvo što zvuči prilično utopijski, valja se samo nadati kako Anočić i Co. imaju dovoljno strpljenja i volje da se, bez obzira na egzistencijalne utege oko nogu, i dalje nastave smjelo baviti teatrom.